

مدیران مراکز رشد در گفت‌گو با «فره‌یختگان» وضعیت مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های فناورانه دانشگاه‌ها را بررسی کردند

افزایش مشارکت دانشجویان مستلزم بازنگری شیوه‌های تدریس

امروزه در تمام کشورها فراهم کردن بستری مناسب برای افراد مستعد ایده‌پردازی، کارآفرینی و فعالیت در حوزه فناوری مورد توجه قرار گرفته است. تکنولوژی به سرعت در حال پیشرفت و ایجاد دگرگونی در سبک زندگی و نظام جهانی است و جذب افرادی که بتوانند در این حوزه محصولات جدیدی ارائه دهند ستون اصلی همراه شدن با این مسیر به شمار می‌رود چه کسی بهتر از دانشجویان؟ از دهه ۷۰ مراکز رشد متعددی یکی پس از دیگری در شهرهای مختلف کشور تأسیس شده‌اند. رسالت این مراکز پرورش و حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و به خصوص ایده‌های دانشجویان است. «فره‌یختگان» در گفت‌وگو با مدیران مراکز رشد کشور میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های فناورانه را مورد بررسی قرار داده که در ادامه می‌خوانید.

مطهره سادات قاسمی
خبرنگار

محوریت اساتید امکان بهتری برای فعالیت نوآورانه دانشجویان فراهم می‌کند

امین جان قربانی، مدیر مرکز رشد پارک علم و فناوری دانشگاه سمنان با اشاره به درصد ایده‌های دانشجویی در مراکز رشد گفت: «این مساله در مراکز رشد درصد متفاوتی دارد، اما ما یک مرکز رشد دانشگاهی هستیم. رئیس دانشگاه سمنان نیز معتقد است مسیر توسعه و پیشرفت دانشگاه از مرکز رشد می‌گذرد. تمام تلاش ما این است که فرهنگ نوآوری و ایده‌پروری را بین دانشجویان و اساتید هیات علمی گسترش دهیم و در این راستا تیم‌های فناوری که به مرکز رشد ما مراجعه می‌کنند در گام اول اساتید دانشگاه بودند، زیرا دانشجویان در مقطع لیسانس به مرحله ایده‌پروری نرسیده‌اند یا ایده‌های خامی دارند. به همین دلیل بهترین اقدام این است که با محوریت یک استاد وارد مرکز رشد شوند. به همین دلیل حضور فارغ‌التحصیلان و اساتید هیات علمی در مراکز رشد دانشگاه سمنان بیشتر مشاهده می‌شود.» وی بیان کرد: «تأسیس مراکز نوآوری و فناوری در دانشگاه‌ها ایده جدیدی است که دانشگاه سمنان به جهت توسعه فعالیت‌های ایجاد کرده، حضور در این مراکز بسیار آسان‌تر است و دانشجویان بدون حضور در پارک علم و فناوری می‌توانند ایده‌هایشان را در قالب مراکز نوآوری تحت امکاناتی که دانشگاه فراهم کرده‌اند، پرورش دهند و همان خدماتی که در اختیار واحدهای فناور گذاشته می‌شود به هسته‌های دانشجویی ارائه خواهد شد. دانشجویان به محض دستیابی به مرحله رشد ایده‌هایشان در پارک علم و فناوری پذیرش می‌شوند. معمولاً بازوی شرکت‌هایی که ثبت می‌شوند دانشجویان هستند، حتی اگر با محوریت یک استاد دانشگاه باشند. ایده اصلی شکل‌گیری مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری دانشگاهی این است که بستر به منصف ظهور رساندن توانمندی‌های تئوریک باشد، قطعاً یک استاد به تنهایی نمی‌تواند این کارها را انجام دهد و به دانشجویان نیازمند است.» جان قربانی با اشاره به برگزاری کلاس‌های آموزشی برای دانشجویان متقاضی حضور در مراکز رشد گفت: «ما سعی می‌کنیم در مرحله اول مراجعه دانشجویان به کارشناس مرکز رشد، قبل از ارائه ایده آنها، جلسات مشاوره‌ای برای دانشجویان برگزار کنیم که بتوانند مسیر خود را انتخاب کنند.» مدیر مرکز رشد پارک علم و فناوری دانشگاه سمنان در خصوص میزان استقبال دانشجویان از فعالیت‌های دانش‌بنیان و فناوری اظهار کرد: «دانشجویان در فضایی که بستر مناسب فراهم باشد، از این دست فعالیت‌ها استقبال می‌کنند و ایده‌هایی که در سطح دانشجویی ارائه می‌شود بسیار جاه‌طلبانه است. یکی از وظایف مراکز رشد این است که ایده‌های دانشجویان را تا جایی که می‌تواند به واقعیت نزدیک کند. فضای بازار را به آنها نشان دهد، هدف مراکز رشد این است که منتورینگ که سعی دارد ایده را در قالب هسته‌های فناور به محصول برساند، راهبری کند. ایده‌های دانشجویی زیاد است اما شاید بتوان گفت ایده‌های موفق کم هستند که این مساله‌ای طبیعی است.»

دانشجویان از وجود بسترهای فعالیت فناورانه بی‌اطلاعند

علی علیپور، مشاور رئیس مرکز رشد دانشگاه صنعتی خواجه نصیر طوسی گفت: «درصد وجود ایده‌های دانشجویی در مراکز رشد بستگی به ترویج بحث‌های نوآوری و فناوری در دانشگاه‌ها دارد، تجربه ما در دانشگاه خواجه نصیر نشان داده که بسترسازی در این زمینه باعث شده ۸۰ درصد مراجعان ما در مرکز رشد از دانشجویان باشند.» وی افزود: «در ابتدا برای دانشجویان کلاس‌های توانمندسازی و ایده‌پردازی برگزار کردیم، پس از آن دانشجویان شروع به تیم‌سازی و ایده‌پردازی کردند و در نهایت در مراکز رشد و نوآوری پذیرش شدند. ایده برخی تیم‌ها با شکست مواجه شد و برخی به تولید محصول رسیدند.» علیپور با اشاره به آمار کشوری از درصد مشارکت دانشجویان در مراکز رشد بیان کرد: «از آمار کشوری مشارکت دانشجویان اطلاعی ندارم، اما همان طور که گفتیم ۸۰ درصد افرادی که ورودی مرکز رشد دانشگاه خواجه نصیر بودند، از جامعه دانشجویی هستند، البته به واسطه ویروس کرونا تعطیل شدن دوره‌های آموزشی این درصد در سال‌های اخیر کاهش داشته است، اما تقریباً ۳۰ تا ۴۰ درصد استارت‌آپ‌های مراکز رشد دانشگاه خواجه نصیر از دانشجویان هستند.» وی ادامه داد: «در حال حاضر مرکز رشد دانشگاه خواجه نصیر ۱۰ هسته فناور یا تیم دانشجویی و ۲۴ شرکت از جمعیت دانشگاهیان دانشگاه خواجه نصیر حضور دارند.» مشاور رئیس مرکز رشد دانشگاه خواجه نصیر با اشاره به عدم استقبال برخی دانشجویان از فعالیت‌های نوآورانه گفت: «دلیل عدم استقبال دانشجویان از بسترهای فناورانه مربوط به آموزش است، زیرا بسیاری از دانشجویان اطلاعی از وجود مراکز رشد در فضای دانشگاهی ندارند و دانشجویانی هم که از این بستر باخبر بوده‌اند، با ساختار و جزئیات آن آشنایی نداشتند. این چالش نیازمند برگزاری جشنواره و کلاس‌های توانمندی در این حوزه است. دانشجویان باید بدانند نقطه شروع فعالیت‌های نوآوری و فناوری کجاست.»

مشارکت دانشجویان در مراکز رشد بعد از کرونا افزایش داشته است

نعمت هدایت، رئیس مرکز نوآوری و رشد دانشگاه محقق اردبیلی با اشاره به مشارکت دانشجویان در ایده‌پردازی‌های مراکز رشد گفت: «مرکز رشد ما زیر نظر دانشگاه محقق اردبیلی قرار دارد و بالای ۷۰ درصد از ایده‌هایی که مطرح می‌شود از سمت فارغ‌التحصیلان دانشگاه است یا اساتید با تشکیل یک تیم دانشجویی ایده خود را به مرکز رشد ارائه داده‌اند.» وی افزود: «در سال‌های اخیر و بعد از ویروس کرونا مانگین حضور و مشارکت دانشجویان در مراکز رشد افزایش داشته است، زیرا در زمان پیک کرونا تمام آموزش‌ها و بسیاری از شغل‌ها به صورت مجازی انجام می‌شد و امکان حضور فناوران و دانشجویان در محیط مراکز رشد وجود نداشت، البته این بازه زمانی مزایایی از جمله رشد فناوری در حوزه IT و هوش مصنوعی داشت. به‌طور کلی در سال گذشته شاهد رشد تصاعدی مشارکت دانشجویان در مراکز رشد بودیم، البته مدیریت این حوزه در دانشگاه‌ها متفاوت است و نیاز داریم از طریق ایجاد ایده‌ها به موضوع فناوری و اشتغال دانشجویان توجه بیشتری شود.» هدایت با اشاره به تعداد تیم‌های دانشجویی در مراکز رشد دانشگاه محقق اردبیلی گفت: «در مراکز رشد دانشگاه محقق اردبیلی ۱۷۰ شرکت و پیش‌هسته فناور حضور دارند که از این تعداد ۷۰ درصد آنها اساتیدی هستند که یک تیم دانشجویی را تشکیل دهند و حمایت می‌کنند.» رئیس مرکز نوآوری و رشد دانشگاه محقق اردبیلی بیان کرد: «عدم آگاهی کامل دانشجویان از حضور مراکز رشد در دانشگاه‌ها در برخی موارد باعث منجر به حضور نیافتن آنها در فعالیت‌های فناورانه است، این مساله مستلزم آن است که فرهنگ نوآوری و فناوری را بین دانشجویان ترویج و اطلاعات جامعی از ساختار مراکز رشد را به دانشجویان ارائه دهیم؛ با این روند دانشجویان به صورت خودجوش وارد حوزه فناور می‌شوند.»

جذابیت ایجاد کنیم پای دانشجویان به مراکز رشد باز می‌شود

از رشد و بلوغ در این حوزه وارد مراکز رشد شوند.» طلایی با اشاره به عدم استقبال برخی دانشجویان از مراکز رشد و فعالیت‌های نوآورانه بیان کرد: «بسیاری از دانشجویان فضای مرکز رشد را نمی‌شناسند و اطلاع‌رسانی‌ها در این زمینه ضعیف است. سیستم‌های هدایتی و حمایتی مراکز رشد در خدمت‌رسانی به دانشگاهیان کم‌کاری کرده‌اند. با اینکه در زمینه تلاش‌های خوبی انجام شده است اما باز هم جای کار دارد.» وی در ادامه گفت: «در راستای معرفی مراکز رشد و جذب مشارکت دانشجویان مراکز نوآوری و کارآفرینی را در پنج دانشکده دانشگاه رازی تشکیل داده‌ایم. همچنین برگزاری دوره‌های انگیزشی و سمینارهای آشنایی با خدمات مراکز رشد از دیگر اقدامات ما در این زمینه است. به‌طور کلی اگر ما برای دانشجویان در حوزه فناور جاذبیت ایجاد کنیم، شاهد افزایش مشارکت آنان در مراکز رشد خواهیم بود.»

مهدی طلائی، مدیر مرکز رشد دانشگاه رازی کرمانشاه در گفت‌وگو با «فره‌یختگان» اظهار کرد: «در مراکز رشد دانشگاه رازی بیش از ۸۵ درصد از ایده‌ها از سمت دانشگاهیان است که شامل اعضای هیات علمی و دانشجویان می‌شود. اعضای برخی از هسته‌های فناور کاملاً دانشجویان هستند و برخی دیگر ترکیبی از دانشجویان و اعضای هیات علمی هستند که از نظر من این دسته موفق‌ترند. حدود ۵۸ تیم دانشجویی در مراکز رشد دانشگاه رازی کرمانشاه مشغول به فعالیت هستند.»

وی افزود: «یکی از مشکلات دانشگاه‌ها این است که مراکز رشد درگاه ورود ایده‌ها نیستند؛ به همین دلیل ما در هر دانشکده مراکز تخصصی با عنوان مراکز نوآوری و کارآفرینی راه‌اندازی کرده‌ایم که فضای فعالیت اشتراکی در آن مهیا است و دانشجویان می‌توانند مباحث ایده‌پردازی را در این مراکز یاد گرفته و عملیاتی کنند، و پس

افزایش مشارکت دانشجویان مستلزم بازنگری شیوه‌های تدریس است

ابتدا افراد در چارت سازمانی مراکز رشد باید حرفه‌ای باشند که این موضوع در حال حاضر مشاهده نمی‌شود و نیروهای خوبی که بتوانند به دانشجویان در مسیر فناوری، ایده‌پردازی و تولید محصول مشاوره دهند در مراکز رشد حضور ندارند. همچنین زیرساخت‌های مطلوبی در مراکز رشد مخصوصاً در استان‌های محروم وجود ندارد.» وی افزود: «موضوع فناوری و نوآوری باید از دانشکده‌ها شروع شود، درحالی که بیشتر فضای مقاله‌نویسی و پژوهش در دانشگاه‌ها حاکم است و به مساله فناوری پرداخته نمی‌شود. برای مثال رشته مهندسی در تمام دانشگاه‌های کشور به صورت تئوری تدریس می‌شود و شیوه‌ای که در دنیا اجرا می‌شود کاملاً متفاوت است. در کشور ما دانشجویان ۱۴۰ واحد مهندسی می‌گذرانند که ۱۳۰ واحد آن تئوری است. این مساله یعنی دانشجوی رشته مهندسی در واقع صرفاً ادبیات مهندسی یاد گرفته است و نمی‌تواند از او انتظار ایده‌های فناوری داشت، در واقع شیوه‌های تدریس در دانشگاه باید بازنگری شود.»

حمزه سالی‌پور، مدیر مرکز رشد دانشگاه ایلام در گفت‌وگو با «فره‌یختگان» گفت: «تحصیلات تکمیلی در این دانشگاه ضعیف است و به همین دلیل ظرفیت دانشجویان، ایده‌پردازی و تولید محصول متفاوت است. ایده‌هایی که از سمت دانشجویان در مراکز رشد ارائه می‌شود یتنگی لازم را ندارد و اکثراً دانشجویان کارشناسی هستند. به همین دلیل ما سعی می‌کنیم ایده‌های فناوران استان را بی‌بهریم و در کنار آن حمایت خود را از دانشجویان ادامه می‌دهیم تا به سطح قابل قبولی برسند و در آینده ایده خود را پرورش دهند.» وی در ادامه بیان کرد: «در مراکز رشد دانشگاه ایلام، اعضای هیات علمی، فارغ‌التحصیلان و دانشجویان بیش از ۶۰ درصد در ایده‌پردازی و فعالیت‌های فناورانه فعالیت داشتند و تقریباً ۳۰ تیم دانشگاهی در این مرکز رشد مستقر هستند.» سالی‌پور با اشاره به عدم استقبال دانشجویان از فعالیت‌های فناورانه اظهار کرد: «در سال‌ها عدم استقبال دانشجویان از فعالیت‌های فناورانه مخصوصاً در مراکز رشد دلایل متفاوتی وجود دارد، در

نیمکت خبر

کارت اعتباری پژوهانه به همه اعضای هیات علمی تعلق می‌گیرد

محمدعلی زلفی گل، وزیر علوم برخی از اقدامات مهم انجام شده در این وزارتخانه را برشمرده و عنوان کرد: «اولویت‌های وزارت علوم را در خصوص بنیاد نخبگان مشخص کردیم. با توجه به مشورت‌ها و با توسل به پنج تن آل عبا، ۱۵ اولویت اساسی در این خصوص معرفی شده است.» او گفت: «نظام سنجش و آموزش جدیدی تعریف شده و پایه‌های تشویقی استادان را ۶۰ پایه ارتقا داده‌ایم. در هیات‌انما مصوب کردیم برای تولید دانش بنیان ۶۰ پایه فعالیت‌های فناورانه و نوآورانه براساس قانون جهش تولید تعریف شود. همچنین در خصوص پژوهانه دستورالعملی تنظیم کرده‌ایم که در آن برای هر عضو هیات علمی کارت اعتباری پژوهانه تعریف می‌شود.» زلفی گل از بودجه اختصاصی برای آزمایشگاه‌ها و امتیازاتی برای برخی اعضای هیات‌مدال آور در رشته‌های علوم پایه گفت و افزود: «از طریق معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری با بنیاد ملی نخبگان به دانشجویان بورسیه داده شده و اگر دانشجویان مدال‌آور پویایی خود را حفظ کنند، هیات علمی می‌شوند. این اقدام در راستای ممانعت از خروج نخبگان است.»

زمینه مصونیت شرکت کنندگان در گفت‌وگوهای آزاد فراهم می‌شود

عبدالکریم بهجت‌پور، قائم‌مقام رئیس هیات حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت‌وگو با «مهتر» گفت: «ولی به‌طور قطع ما وارد گفت‌وگوهای علمی در زمینه‌های مختلف که دانشمندان بخواهند خواهیم شد، تمرکز نیز بر روی مناظرات اساتید خواهد بود.» بهجت‌پور درباره فراهم شدن زمینه مصونیت شرکت کنندگان در گفت‌وگوهای آزاد گفت: «ما باید خطوط قرمز را برای کسانی که وارد این چهارچوب می‌شوند تقلیل دهیم. گفت‌وگوهایی که در این مجموعه صورت می‌گیرد باید همراه با آزادی عمل و اختیارات بیشتر و آزادی پس از بیان باشد.» او افزود: «از لوازم نشست‌های گفت‌وگو آزاد این است که پس از آن، تأثیری در رفتار با چنین شخصی ایجاد نشود. یکی از جلسات خوبی که در دبیرخانه هیات حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی با حضور مسئولان دستگاه امنیتی و قضایی برگزار شد این بود که عنوان کردیم، انتظار ما این است که تضمینی در این زمینه از سوی دستگاه‌های متبوع آنها انجام شود تا هیات با دست باز شرایط را برای چنین گفت‌وگوهایی فراهم کند.»

شیب منفی تمایل دانشمندان جوان به عضویت در هیات علمی دانشگاه

رسول جلیلی، رئیس دانشگاه صنعتی شریف چالش‌های اصلی دانشگاه را مطرح کرد و گفت: «فردوسی و نایب‌بودن آزمایشگاه‌ها، شیب منفی تمایل دانشمندان جوان کشور به عضویت در هیات علمی دانشگاه، مشکلات بودجه‌ای، کمبود خوابگاه‌های دانشجویی، و معضل نگهداشت نیروی انسانی متخصص و کارآمد از جمله چالش‌ها و دغدغه‌های اصلی است که در دانشگاه شریف با آن مواجه هستیم.» وی گفت: «اگر دولت بتواند در جهت حل معضلات دانشگاه‌گام‌های اساسی و موثری بردارد و موانع قانونی و تکنیک‌های مالی را رفع کند، این قول را خواهیم داد که شاهد ارتقا سریع‌تر جایگاه دانشگاه صنعتی شریف و صعود چشمگیر این دانشگاه در رنکینگ‌های جهانی و ان‌شاء‌الله کسب رتبه دروقمی خواهیم بود.» وی افزود: «انفاق ۱۱۵ قرارداد ارتباط با صنعت به ارزش تقریبی ۱۱۸ میلیارد تومان، انعقاد تفاهنامه همکاری با شرکت گل‌گهر، گلرنگ، شمس پاسارگاد و چندین مجموعه صنعتی بزرگ دیگر، برخی از اقدامات و دستاوردهای دانشگاه در حوزه ارتباط با صنعت است.»

